

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa P. P.
przeciwko N. spółka z o.o. spółka komandytowa z siedzibą w D.
o diety, ryczałty za noclegi, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i
porze nocnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 stycznia 2023 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 19 maja 2021 r., sygn. akt III APa 17/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2025
(dwa tysiące dwadzieścia pięć) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń wyrokiem z dnia 4 września 2020 r. uwzględnił roszczenie powoda P. P., co do kwoty w łącznej wysokości 135.534,33 zł tytułem zapłaty diet za podróże służbowe, ryczałtów za noclegi oraz wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej w okresie od dnia 1 lipca 2012 r. do dnia 31 maja 2015 r. Zasądził również od pozwanej spółki N. sp. z o.o. sp.k. na rzecz powoda koszty procesu, w tym zastępstwa procesowego. Na skutek wniesionej przez pozwaną spółkę apelacji, Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem

z dnia 19 maja 2021 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę w wysokości 103.315,23 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej za okres od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 maja 2015 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 listopada 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo powyżej tej kwoty i apelację w pozostałej części oraz obciążył pozwaną kosztami postępowania apelacyjnego w całości.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji wniosła pozwana spółka, zaskarżając wyrok w części, w której Sąd Apelacyjny zasądził tytułem wynagrodzenia za pracę w porze nocnej i nadgodzinach kwotę ponad 22.511,36 zł wraz z odsetkami, czyli co do kwoty 80.803,87 zł oraz co do oddalenia apelacji w zakresie kwoty 909,00 zł tytułem zasądzonych ryczałtów za noclegi oraz kwoty 80.803,87 zł tytułem zasądzonego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej i nadgodzinach. W skardze kasacyjnej strona pozwana wniosła o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca spółka wskazała na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – wynikającą z faktu, iż w sprawie nie doszło do skutecznego rozszerzenia powództwa, albowiem pismo zawierające takie rozszerzenie nie zostało złożone w formie przewidzianej przepisami prawa do sądu, a następnie po zbadaniu pod kątem braków formalnych nie zostało doręczone stronie pozwanej. W konsekwencji Sąd Apelacyjny (a wcześniej Sąd Okręgowy) zasądził roszczenie nieobjęte skutecznym żądaniem pozwu, przez co doszło do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Skarżąca spółka wskazała również na potrzebę wykładni art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 295 § 1 pkt 1 k.p. oraz odpowiedź na pytanie, czy wniesienie sprawy do sądu o określone roszczenie wywołuje skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia tylko co do skonkretyzowanego, zindywidualizowanego roszczenia określonego w treści pisma inicjującego postępowanie sądowe, gdyż przepisy te wywołują rozbieżności w orzecznictwie. Skarżąca wskazała, że Sąd II

instancji powołał się m.in. na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2016 r. wydany w sprawie o sygn. akt III PK 96/15, a tymczasem istnieje bogate orzecznictwo, wydane na kanwie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c., a więc zawierające analogiczną treść jak art. 295 § 1 pkt 1 k.p. – prezentujące stanowisko całkowicie odmienne, w tym m.in. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 20 lipca 2017 r., I CSK 716/16 i 17 czerwca 2014 r., V CSK 586/13.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi w całości i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku „poza tokiem instancji”. W związku z tym, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania powinno być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy oraz wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane. Wymagania konstrukcyjne skargi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c., nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania, 4) skarga jest oczywiście uzasadniona. Wniosek o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Jego umotywowanie, sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych, powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna służy kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko powołane w skardze kasacyjnej okoliczności, potwierdzające celowość przyjęcia jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Skarga kasacyjna pozwanej spółki nie zawiera argumentów przemawiających za jej przyjęciem do merytorycznego rozpoznania. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15).

Należy przy tym zauważyć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko

wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu podstaw jej pozostałych elementów konstrukcyjnych, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, 24 września 2015 r., II PK 27/15). Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa. Zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15).

W rozpoznawanej sprawie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – w pierwszym punkcie – nawiązywano jedynie do elementu konstrukcyjnego skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdzie strona skarżąca wskazuje, iż w sprawie nie doszło do skutecznego rozszerzenia powództwa, albowiem pismo zawierające rozszerzenie pozwu nie zostało złożone w formie przewidzianej przepisami, a następnie po zbadaniu pod kątem braków formalnych nie zostało doręczone stronie pozwanej, w konsekwencji Sąd Apelacyjny (a wcześniej Sąd Okręgowy) zasądził roszczenie nieobjęte skutecznie żądaniem pozwu, a dopiero w dalszej części uzasadnienia skargi strona skarżąca wskazuje na naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. Skarga kasacyjna nie została w tym zakresie poprawnie skonstruowana. Niezależnie jednak od powyższego, gdyby wniosek strony skarżącej o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie potraktować jako prawidłowy, to biorąc pod uwagę, że Sąd Okręgowy uznał, iż pisma powoda (z dnia 20 lipca 2017 r., 21 lutego 2018 r. i 14 listopada 2019 r.) nie stanowiły rozszerzenia pozwu, a jedynie doprecyzowanie żądań pozwu, które wcześniej nie mogły być prawidłowo określone ze względu na stwierdzone nieprawidłowości w prowadzeniu ewidencji czasu pracy przez pozwaną, a zatem w sprawie nie nastąpiło rozszerzenie powództw, to skarga kasacyjna nie pozostaje oczywiście

uzasadniona. W ocenie Sądu I instancji czynności procesowe polegające na sprostowaniu, doprecyzowaniu czy też bliższym określeniu żądania nie stanowią zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. Podkreślenia wymaga również to, że skarżąca, wnosząc apelację od wyroku Sądu Okręgowego, nie zawarła zarzutu opartego na naruszeniu art. 321 § 1 k.p.c.

Ponadto wskazać należy, że fundamentem zarzutów zawartych w przedmiotowej skardze kasacyjnej są wyłącznie kwestie dotyczące stanu faktycznego, który został zarówno przez Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny jednoznacznie ustalony. Skarżąca kontestuje ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd I instancji, ocenione przez Sąd II instancji jako bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, zaaprobowane i przyjęte za własne. Nie należy jednak zapominać o tym, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Odnosząc się z kolei do uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w którym strona skarżąca – w drugim punkcie – wskazuje również na potrzebę wykładni art. 123 § 1 pkt 1 k.c. oraz art. 295 § 1 pkt 1 k.p. z uwagi na istniejące rozbieżności w orzecznictwie sądowym należy podkreślić, że strona skarżąca w zasadzie nie wykazała istnienia tej przesłanki. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się „pożądaney analizy” albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14), czego w przedmiotowej sprawie nie uczyniono. Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07), czego strona skarżąca

również nie zrobiła. Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter oraz nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12).

Przedstawione przez stronę skarżącą wątpliwości dotyczące w szczególności art. 295 § 1 pkt 1 k.p. nie mogą uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z tego powodu, że stanowią one obszerny dorobek jednakowo piśmiennictwa (m.in. Ł. Pisarczyk, Zakłócenia biegu przedawnienia (w:) System Prawa Pracy. Tom VI. Procesowe prawo pracy, red. K. W. Baran, Warszawa 2016, s. 1009 i n., zob. także A. Kosut (w:) Kodeks pracy. Komentarz. Tom II. Art. 114-304(5), red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 295), jak i judykatury (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2018 r., III PK 100/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2019 r., II PK 108/18), uwzględniając w szczególności najnowszy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2021 r. (III PUNPP 1/21) zgodnie, z którym „przerwanie biegu przedawnienia z art. 295 § 1 k.p. dotyczy tej części roszczenia w znaczeniu materialnoprawnym, która została zgłoszona w pozwie lub w wezwaniu do próby ugodowej. W związku z powyższym, rozstrzygnięcie o przerwaniu biegu

przedawnienia jest uzależnione od ustalenia podstawy faktycznej roszczeń z pozwu i próby ugodowej”.

Z kolei powołane przez skarżącą orzecznictwo (w dalszej części uzasadnienia skargi kasacyjnej) wydane na kanwie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. tj. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 20 lipca 2017 r., I C SK 716/16, 17 czerwca 2014 r., V CSK 586/13 nie mogą świadczyć o odmienności orzeczniczej z uwagi na to, że rozstrzygnięcia w tych sprawach dotyczą przerwania biegu terminu przedawnienia w związku z zawezwaniem do próby ugodowej (na ten temat M. Gutowski, Kiedy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg przedawnienia. Kilka uwag na kanwie postanowienia Sądu Najwyższego z 16.10.2020 r., IV CSK 107/20 (w:) J. Haberko, J. Grykiel, K. Mularski (red.), *Ius civile vigilantibus scriptum est. Księga jubileuszowa Profesora Adama Olejniczaka*, Warszawa 2022 wraz z orzecnictwem zawartym w przypisie 3), czyli odmiennego stanu faktycznego aniżeli w przedmiotowej sprawie.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).